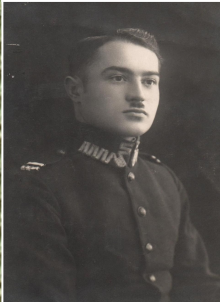

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/formacje-ochrony-granic/biografie/1918-1939/kadra/u-z/jan-witczak/40641-Jan-Witczak.html>
2024-07-16, 14:52

Jan Witczak, ur. 5 kwietnia 1902 r. w Piotrkowie Trybunalskim, s. Szczepana i Antoniny z Łuczkowskich. Jego ojciec by robotnikiem kolejowym na Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej, a następnie bileterem PKP na stacji w Koluszkach (zmarł w 1945 r.). W listopadzie 1918 r. Jan Witczak, jako 16-latek brał udział w rozbrajaniu Niemców, a w 1920 r., jako ochotnik uczestniczył w wojnie polsko-rosyjskiej (1918-1921) m.in. w wyprawie kijowskiej i walkach podczas odwrotu armii polskiej. Po zakończeniu działań wojennych, 1 kwietnia 1921 r. został bezterminowo urlopowany z wojska. Po powrocie do rodziny w Koluszkach, utrzymywał się z prac dorywczych. 1 stycznia 1924 r. został powołany do odbycia służby obowiązkowej wojskowej w 84 pp Strzelców Poleskich w Pińsku i przydzielony do III batalionu w Łunińcu. Po utworzeniu Korpusu Ochrony Pogranicza, jesienią 1924 r. przydzielono go do 11. Batalionu KOP w Ostrogu (1 Brygada KOP w Zdołbunowie). Pozostał w służbie nadterminowej, a z dniem 1 kwietnia 1927 r. został mianowany podoficerem zawodowym w stopniu kaprała. W 1928 r. mianowano go plutonowym. Rozkazem z 18 marca 1929 r. dowódca brygady „za gorliwe i sumienne spełnianie swoich obowiązków służbowych jak również za wzorowe zachowanie się poza służbą” wyróżnił go nagrodą pieniężną (15 zł). 15 grudnia 1930 r. dowódca Brygady KOP „Wołyń” przyznał mu wyróżnienie finansowe (40 zł).

W kwietniu 1933 r. został wyznaczony na wiosenny kurs doskonalący dla podoficerów w Centralnej Szkole Podoficerskiej (CSP) KOP „Osowiec”. W tym czasie pełnił służbę w kompanii odwodowej Batalionu KOP „Ostróg”. 9 września 1933 r. dowódca brygady „za wyjątkowo sumienne i umiejętnie wykonanie powierzonego mu zadania w ćwiczeniu w dniu 19 sierpnia” wyróżnił go pochwałą i nagrodą pieniężną w wysokości 20 zł. 13 sierpnia 1934 r. „za wzorowe sprawowanie się na kursie przodowników gier sportowych oraz ukończenie tego kursu z wynikiem pomyślnym” otrzymał kolejną nagrodę od dowódcy brygady (15 zł). Rozkazem dowódcy KOP z 31 grudnia 1934 r. został awansowany na sierżanta. 30 stycznia 1935 r. dowódca brygady wyróżnił go nagrodą (40 zł), jako instruktora wyszkolenia strzeleckiego kompanii odwodowej, która w zawodach strzeleckich KOP w strzelaniu z kb zajęła I miejsce.

19 września 1935 r. został przeniesiony z kompanii odwodowej do 1. kompanii granicznej „Kurzany” i mianowany dowódcą strażnicy KOP „Ostróg”. Z dniem 12 lutego 1937 r. został

oddelegowany do CSP KOP „Osowiec” na sześciotygodniowy kurs podoficerów granicznych. Rozkazem tajnym dowódcy KOP podanym z 23 września 1937 r., został zatwierdzony na stanowisku podoficera granicznego 1. kompanii granicznej „Kurhany”.

Zarządzeniem komendanta powiatowego Związku Strzeleckiego w Zdołbunowie z 31 listopada 1937 r. nadano mu Odznakę Strzelecką I klasy. Od 21 listopada do 6 grudnia 1937 r. ponownie był oddelegowany do CSP KOP „Osowiec” na kurs podoficerów służby granicznej. W tym samym czasie dowódca Pułku KOP „Zdołbunów”, rozkazem z 30 listopada 1937 r. przedłużył mu służbę zawodową w grupie I podoficerów liniowych do 31 grudnia 1942 r.

10 kwietnia 1938 r. rozkazem dowódcy pułku został przeniesiony do 2. kompanii granicznej „Hłuboczek” na stanowisko podoficera granicznego. W grudniu 1938 r. dowódca KOP rozkazem tajnym powołał sierż. Witczaka w okresie od 3 do 13 stycznia 1939 r. na praktykę we Wschodnio-Małopolskim Okręgu Straży Granicznej. Od 2 stycznia 1939 r. przydzielony był do Placówki SG „Howerla” koło Worochty. Placówka znajdowała się u podnóża szczytu Howerli (2061 m.) w Czarnohorze (Karpaty ukraińskie). Przeniesienie miało związek z planowanym przejęciem odcinka ochrony granicy karpackiej przez utworzony w tym celu Pułk KOP „Karpaty”. Rozkazem dowódcy KOP z 2 stycznia 1939 r. sierż. Witczak został przeniesiony do Batalionu KOP „Dolina”, do kompanii granicznej „Worochta” na stanowisko podoficera służby granicznej. 19 stycznia 1939 r. wyjechał z Hłuboczka do nowego miejsca przydziału.

Podczas kampanii polskiej 1939 r. st. sierż. Witczak brał udział w walkach Pułku KOP „Karpaty” (Armia „Karpaty”), na terenie południowej Polski. W trakcie nalotu lotniczego w rejonie Sanoka, został zraniony odłamkiem w nogę. W obawie przed zatrzymaniem i uwięzieniem w obozie jenieckim, w ukryciu leczył ranę. Po zakończeniu działań wojennych przedostał się do rodziny w Kolużkach. Z konieczności podjął pracę na kolei. Pod pseudonimami „Głowacki” i „Masław” związany był z konspiracją ZWZ-AK na terenie obwodu Brzeziny – Kolużki. W czasie operacji „Burza” w 1944 r., jako chorąży był dowódcą drużyny w oddziale partyzanckim „Sama” (por. Ryszard Ziółkowski), który był oddziałem kadrowym 29 Pułku Strzelców Kaniowskich AK. „Masław” był dowódcą grupy szturmowej, która 15 września zdobyła parowozownię w Słotwinach, gdzie rozbrojono niemieckich kolejarzy i zajęto magazyn uzbrojenia. Pozostawał w oddziale, aż do zakończenia działań partyzanckich w 1945 r. Został zmobilizowany do Wojska Polskiego i przydzielony do Oficerskiej Szkoły Artylerii w Toruniu. Następnie w stopniu majora został zastępcą komendanta Straży Ochrony Kolei (SOK) w Olsztynie. W 1946 r. został przeniesiony na stanowisko zastępcy komendanta SOK we Wrocławiu. Na początku lat 50-tych został usunięty ze stanowiska, a następnie zwolniony z PKP. Po pewnym czasie podjął pracę w PGR w Bielanych koło Wrocławia. W latach 70-ych, aż do emerytury pracował na stanowisku kadrowym w Zjednoczeniu Budownictwa Rolniczego we Wrocławiu. Zmarł 17 września 1987 r. we Wrocławiu i został pochowany na Cmentarzu Grabiszyńskim we Wrocławiu.

W 1928 r. (lub 1929) w Ostrogu poślubił Marię Kłoczko c. Sergiusza i Katarzyny. Mieli dwoje dzieci: Ewarysta Edmunda (ur.1929 r.) i Wiesławę Anielę (ur.1933 r.). Rodzina do wybuchu wojny mieszkała w Rafajłowej. W 1940 r. Maria Witczak wraz z dwójką dzieci została zesłana do miejscowości Kuskuduk w dzambulskiej obłasti w Kazachstanie. W 1946 r. zostali repatriowani do Polski i skierowani do Olsztyna, gdzie w tym czasie przebywał mjr Witczak.

W okresie służby w KOP Jan Witczak był odznaczony: Medalami „Za wojnę 1918-1921” (1928 r.) i Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości (1928 r.); Brązowym Medalem „Za Długoletnią Służbę” (1938 r.) i Brązowym Krzyżem Zasługi (1939 r.). Za działania w Armii Krajowej był odznaczony Krzyżem Walecznych. W okresie powojennym nadano mu: Srebrny Krzyż Zasługi (1946 r.), Odznakę Grunwaldzką (1947 r.) i Krzyż Partyzancki (1951 r.).

Opracował: **Artur Ochał** na podstawie materiałów udostępnionych przez Pana **Krzysztofa Witczaka** oraz dokumentów przechowywanych w Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie.

